

Dolenjske Novice.

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je za celo leto 1 gld., za pol leta 50 kr. — Naročnino in dopise sprejema J. Krajec v Novem mestu.

Kdor želi kako oznanilo v „Dolenjske Novice“ natisniti dati, plača za dvostopno petit-vrsto 8 kr. za enkrat, dvakrat 12 kr., trikrat 15 kr.

Gospodarske stvari.

Sadna razstava v Kremsu ob Donavi.

Kakor sem že omenjal v dopisu iz Kremsa, v 17. listu „Dolenjskih Novic“ otvorila se je slovesno 24. kimovca sadna razstava; imel sem priložnost ogledati jo. Sklenil sem opisati bolj znamenite reči. Razstava je bila za okolico Kremsa; udeležile so se je vse občine; spoznal sem da so tukajšni kmetovalci v sadjarstvu veliko pred nami.

Razstava je bila v veliki dvorani mestne te lovadnice; pri vhodu na desni strani je bil oddelek za mlado sadno drevje, katero je bilo nasa-jeno v lepih vrstah v nalašč za to pripravljenih gredicah. Drevesca so bila razstavljena od raznih sadjerejskih šol pa tudi od mnogih posestnikov iz okolice. Zelo sem se čudil videti drevesca razstavljena od kmetijskih gospodarjev enaka onim iz raznih šol. Izmed vseh najlepša so bila kakor sem vže zadnjč omenil, iz blišnje občine Melk. Tudi umetni pritlikovci so se mi jako dopali. Veselje je gledati tako drevje, od katerega sme gospodar pričakovati obilne povrnitve za sitnosti in stroške, kateri so neznatni proti dobičku, katerega prinašajo zdrava, krepka drevesa, kadar začnejo roditi.

Ravno v tem oddelku, razstavilo je izobraževalno društvo „Kremser Bildungs Verein“ jako zanimive valilnice (valilne hišice) za škorce in druge manjše ptice. Te hišice so bile jako preprosto sestavljene iz smerekovega lubja. Enake valilnice bi se ne smele pogrešati po naših vrtih. *)

Dalje je bilo — razstavljenega mnogo raznovrstnega orodja, katero se rabi pri obiranji sadja, čiščenji in snaženji drevja itd.

Tovarna za stroje Polock in Comp. iz Beča je razstavila Amerikansko sušilnico, s katero je lastnik na mestu sušil sadje, ki je bilo suho jako fino in okusno. Čas za sušenje jabolk je dve uri, premoga se porabi v tem času 50 klg. Sušilnica stane 170 gld. Za posameznega posestnika bi se ne izplačalo kupiti jo, lahko pa bi to dosegli gospodarji ene vasi ali občine skupaj: posamezni bi ne občutil veliko, ker bi dal vsakdo le nekaj krajcerjev. Tako bi lahko sušili gospodarji vsak svoje sadje. Dalje je razstavila ravno

*) Pač res, oda kaj bi koristile ko okoli Novega mesta in drugod nihče ne brani loviti in končavati najbolj koristne ptičice — seničice in druge. Zopet letos se vidijo po drevju za te male dobrotnice naših vrtov nastavljene lovilnice od porednih fantalinov. Ali ga res ni, da bi jih okresal po prstih? Le lovite! spomladi vam bodo pa sadje pojužinale — požrešne gosence!

Vredništvo.

Podlistek.

Nekaj dni v Voloskem in v Opatiji.

(Krajevopisna črtica. Konec.)

Oglejmo si še glasovito Opatijo, ki leži na glavni cesti poldrug kilometer od Voloskega in kamor sem prišel popoldan še istega dne. Pot iz Voloskega v Opatijo je kaj kratkočasna ter pelje mimo majhnega sela Škrbiči vedno ob morskem obrežji mezi redko šumo, plantami trt in sadunosnimi vrtovi. Sredi téh stojé tu in tam že „vile“ (to so lepo zidane hiše sredi vrtov), postavljene v teku zadnjih let. Tudi letos se je tod že devet vil sezidalo. Nadejati se pa je, da bode s časom ob celi poti vila pri vili stala, vkljub temu, da so stavbeni prostori skrajno dragi in stane na priliko 1 kvad. seženj 12 do 15 gold.

Današnja Opatija (Abbazia) je zimsko zdravjšče, t. j. kraj s zdravem in tako milim podnebjem, da zime skoraj ne pozna. Tu navadno ne pade sneg, tu ni mraza, ni burje. To pa tegadel, ker je Opatija proti severu varovana pred mrzlimi vetrovi s pogorjem, ki se precej visoko dviguje za njenim hrbtom, med tem ko gorki jug neoviran po morji prihaja in dela toli milo podnebbe tega kraja.

Da je v Opatiji vreme zares gorko južno, pozna se takoj na cvetani t. j. na tukajšnih divje rastočih rastlinah v gozdu in na polji. Tu se vidi na prostem cele gojzdiče ali šume vednozelénih lavorik (lorberja) in oljk ali oliv, tu vspevajo izvrstno fige, margarane in kostanji. Tukaj se najdejo celo rastline, ki so doma daleč na jugu tujih dežel in katere tukaj hitro in krepko rastejo. Tu se nahajajo različne palme, različne

ta tovarna razne male ročne stroje za lupljenje sadja, kakoršni se rabijo pri napravljanju finega suhega sadja. Stanejo po velikosti od 3 do 7 gld.

V dvorani kjer ej bilo razstavljeno sadje, je bilo res krasno. Nemogoče mi je določiti od kod je bilo najlepše. Iz občine Melk je bilo jako lepo namizno sadje posebno orjaške hruške in krasna debela jabolka, katerim ni bilo para v razstavi. Tudi sem imel priložnost pokusit jabolčno vino od leta 1885. Bilo je popolnoma čisto, lepe rumene barve; skorej nisem mogel verjeti, da bi bilo to vino iz jabolk. Mnogo slabšega seveda ponarejenega vina se izpije na Kranjskem, ki se drago plačuje, pa ne more primerjati temu vinu.

Iz Klosterneuburga sem videl tudi nekaj komadov Amerikanske trte enoletne visoke do 2 m.

Neki ljudski učitelj iz Kremsa je razstavil nekaj komadov iz lesa v naravni velikosti narejenih obrazcev za različne načine cepljenja, kar bi bilo priporočila vredno v vsaki šoli na deželi, ker na ta način se veliko lažje dokaže vsaka zaveza ter vsa priprava za požlahtnjenje. Kakor le s podobami na papirju; kajti zgoraj omenjeni obrazci se lahko ogledajo od vsake strani, kar je gotovo veliko lažje umljivo kakor pa pri risanih podobah.

Razstava je bila dobro obiskovana, akoravno je nekoliko nadlegoval dež. Zadnji dan so se razdelili častni darovi in svetinje zaslužnim sadje-rejcem. Na koncu razdelitve je omenjal v kratkem pa jedernatem govoru, predsednik razstave, korist in potrebo sadjereje ter ob enem opomnil vse one, kateri so prejeli darila, da naj jih sprejmejo kot spomin pridnosti ne pa kot plačilo za trud. Naposled je zaklical trikratni „hoch“ presvitlemu cesarju, na kar je odmevalo isto izmed občinstva, ob enem je zaigrala godba 86. pešpolka cesarsko himno. Ob 7. uri se je razstava zaključila.

ciprese in tuje, oranže, kafrovec, vse vrste izličavja itd. toraj drevje, katero rodi gorka Italija, vroča Spanija, Kina in Japan, Kavkaz, Kalifornija itd. Tudi libanonska cedra iz Sirije je tukaj in celo cedra iz Himalaja, najvišjega pogorja v daljni Aziji.

Da takovo podnebje Opatije koristno vpliva med zimo na bolešno telo človeško, je umevno. In zato se Opatija priporoča oslABLJENIM in okrevaljočim ljudem v zimsko bivališče.

Opatija prej mala, neznatna vas je sedaj vsled svoje lepote in krasne lege zares zemeljski raj. V to ga je povzdignila človeška roka z umetnostjo in denarjem. Sredi krasnih vrtnih in vedno zelenih drevesnih nasadov (parkov), ki leže pod cesto ob morskem obrežju, stojé bogate palače, obrnene s čelom na morje. Najlepši razgled Opatije je iz morske strani, ktereга hočem na kratko opisati. Pred vsem nas zanima „vila

Hiša katoliške družbe rokodelskih pomočnikov v Novem Mestu.

Večkrat smo uže omenjali v „Novicah,“ kako se je ustanovila tukajšnja družba rokodelskih pomočnikov ter pripovedovali kaj dela, kako je dobila lepo zastavo, šla v Ljubljano, ko je Ljubljanska družba blagosloвила svojo prekrasno hišo itd. Pravili smo, da gre družbi dobro, naštevati smo njene velikodušne dobrotnike. Bilo je sploh prav dobro — le ena reč za nas ni bila prijetna — stanovanje! Da, tu smo trpeli, veliko trpeli.

Imeli smo le eno nizko sobo in drugo brez peči. Tu so pač tekle ob zimskih nedeljah marsikomu — in tudi gospodu načelniku — nekterikrat solze iz oči zaradi dima, ki je imel premalo prostora! Kadenje se pa v naših družbah vendar nikakor ne more prepovedati, ker pridejo vanje rokodelci, da se razvedré. Pa kako si pomagati? V Novem mestu je s stanovanji jako trda. Dobiš pač sobice s pečjo, morda tudi z malo kletjo — ali visocih sob, dveh skupaj, brez nepotrebne pritikline za društvo ne dobiš — tudi za drag denar ne. Kaj naj stori naše ubožno društvo?

Pač smo upali, trdno smo se nadejali, da bode šlo. G. dr. Slanc si je kupil lastno hišo; izpraznjeni ste bili tako v „Narodnem domu“ dve sobi brez kleti — kot nalašč za društvo. Prosili smo, naj se nam dá ter obljubili 20 gld. na leto več, kakor se je dajalo doslej. Odbor čitalnični je bil po večini pri volji spolniti našo željo, ali ker so se čuli nekteri nasprotni glasovi, sklenil je, da se skliče v ta namen občni zbor. Po dolgem pogovarjanju je slednji sklenil 30. junija z dvema glasovoma večine, da se katoliškemu društvu rokodelskih pomočnikov izpraznjeni sobi v „Nar. domu“ ne prepustite v porabo.

Angiolina“, ki stoji na strani proti Voloskem. V njej stanuje naša cesaričinja Štefanija, kedar biva v toli priljubljeni Opatiji. Pred to cesarsko vilo so krasne cvetlične gredice najumetnejše popodobe, na desno pa se prostira divni park od ceste dol do obrežja, obraščen z najrazličnejšim našim in inozemskim drevjem in grmovjem. Pod tem parkom pretvorjeno je obrežje v malo lukico, kjer čakajo vsak čas čolnarji na svoje goste, da jih popeljejo z mičnimi čolnici za kratek čas tje-kaj po morji. Pri luki stoji na robu parka lep paviljon, ktereга je dal v švicarskem slogu postaviti naš cesarjevič Rudolf. Na levo pod vilo Angiolino pa so mrzle morske kopeli.

V sredi opatijskih nasadov stoji dragoceno in razkošno opravljena palača. To je hotel Kvarnero, ki ima na desno veliki stekleni salon in morske toplice. Malo naprej pa

Sedaj smo na cesti! Kaj storiti? Gospodje so bili ene misli, naj se skrbi za lastno hišo — ker sicer društvo ne more izhajati. Hiša se je brž ponudila — jako pripravna. Gospod načelnik je potrkal pri blagem g. Ant. Hočevvarju, posestniku v Novem mestu, ne bi li hotel posoditi denarja, da društvo kupi Hochmayer-jevo hišo? Gospod ni odrekel, in s 1. septembrom je prevzelo društvo hišo v last za 3800 gld. — kakor iz opisanega blagi čitatelj sprevidi — res po okoliščinah prisiljeno — ne pa lahkomišljeno.

Nadejam se, da nas bode tudi slavno občinstvo v tem milo sodilo ter blago početje podpiralo. — zlasti ako povem, da bode v hiši imelo društvo svoje prostore, a razun tega bode pa hiša še donášala toliko dohodkov, da se bodo davki in obresti od posojenega denarja lahko plačevali, ako se nam le posreči od usmiljenih, za dobro vnetih dobrotnikov dobiti toliko, da kupljeno hišo dostojno popravimo. Treba bode v ta namen še blizo 3000 gold., kajti podstrešje je popolnoma slabo, in tudi družih popravil bode mnogo. Toda kadar se popravi, bode kras mestu, ker stoji na jako lepem kraji, na čast društvu in njegovim dobrotnikom, na veliko korist rokodelskemu stanu.

Podpisani načelnik pač dobro vé, kako težko se dandanes podpirajo dobredelne ustanove, ker nas vlečejo in zbadajo tako rekoč od vseh strani, ali vendar se drzne izreči tu javno ponižno prošnjo: Rojaki, vneti za vse dobro, podpirajte nas po svoji zmožnosti, da dovršimo hišo katoliške družbe rokodelskih pomočnikov. Dobrotniki blagi, mnogo, jako mnogo ste storili za središče naše bele Ljubljane — naj padejo nektare drobtinice tudi za nas Dolenjce; — pobrali jih bomo z največjo hvaležnostjo ter prosili Vsegamogočnega, da obilno poplača darove. Darove bodem

moli v ozadji velikansko poslopje kviško, ki nosi vrhu čela v zlatih črkah leskeči napis: hotel cesaričinja Štefanija. Oba ta krasna hotela sta lastnina južne železnice; v njih biva in se gosti visoka gospoda, ki prihaja v Opatijo. Na levo pod hotelom Kvarnero pa tiči kapelica in stanovanje duhovnika blizo popolnem skrito v košatem drevju.

To bi bila najznamenitejša poslopja, ki stojé sredi različno oblikovanih trat, nasajenih z lepimi cveticami ter vedno zelenimi grmovji in drevesi. Mezi tratami pa se vijejo z belim peskom posuta pota, po katerih se sprehaja in šopiri tukajšna gospoda.

Taka je današnja Opatija. Postala je pa tolikanj glasovita še le, odkar se je južna železnica naselila, kupila večino zemljišč, sezidala krasne hotele ter proglasila za prijetno zimsko zdravišče. Še večjo veljavo pa je zadobila Opa-

razglašal v „Dolenjskih Novicah“ in v „Slovinci“. Bog blagoslovi pošteno rokodelstvo!

Dr. Josip Marinko,
gimn. profesor.

Kaj je novega po avstrijskem cesarstvu?

Kočevarji in Ribničani imajo volitev deželnega poslanca mesto umrlega g. Faber-a. Hočevvarji hočejo voliti liberalnega Nemca gosp. prof. Linharta, Ribničani g. sodnika Višnikarja. Kedo bode zmagal, ni gotovo, ker se je nadejati, da bodo tudi v Kočevskem mestu nekteri volili gosp. Višnikarja.

Lahoni v Trstu ne mirujejo. Sedaj jim uže ni prav, da se v nekterih tržaških cerkvah slovensko pridiguje. — Ti gospodje bi menda radi, naj bi duhovni govorili praznim stenam — kajti njim je za cerkev pač malo mar — Slovenci pa naj ne bi celo v cerkvi smeli čuti domačega glasu!

Na Dunaju obravnavate naša in ogrska delegacija splošne državne zadeve. Madjarji povsod kažejo, da jim ni dosti, da gospodujejo nad drugimi narodi pod ogrsko krono — radi bi imeli tudi pri nas prvo besedo!

Kaj je novega po širokem svetu?

Pruski prestolonaslednik, sin cesarja Viljema je nevarno zbolel, skoraj gotovo ga bode rešila trpljenja — smrt. Tudi več kakor devetdesetletni cesar je bolehen. Čudo ni! Ali kaj bode, ako zatisne oči mož, ki je zjedini Nemčijo?!

Ruski car bode baje te dneve obiskal nemškega cesarja. Ako se to zgodi, gotovo ni brez pomena.

Rusi kopičijo vedno več vojakov ob našej in nemškej meji. Bog daj, da ne bi prišlo do kacih

tija, odkar si jo je izvolila naša cesaričinja Štefanija za najljubše bivališče o zimskem času.

Za nas navadne ljudi je Opatija sedaj še dost predraga, da bi bivali in se zdravili v njenem milem podnebji; pa tudi bližnja okolica z Voloskem vred je vsled Opatije tolikanj draga postala, da se pri najzmernejšim življenji najmanj 100 gld. na mesec lahko potrosi v sleherni nemški gostilni. Ko bi zamogel bolehen človek s tukajšnjimi domačini polento in pečen krompir otepati in ribe obirati, bi pač shajal ceneje! Sicer pa Volosko z bližnjo okolico že nima več tako milega podnebja, kakor v malem zakotji ležeča Opatija, ker ga obrije sleherni jutro mrzli sever, ki nikakor ni hasen bolehnim ljudem.

Toliko o tem najnovejšem in glasovitem zdravišču! Vas pozdravljam!

Volosko 4. oktobra 1887.

spletek; kajti dobička bi iz njih za nas gotovo ne bilo nikacega.

Pravijo, da sta nam **Nemčija in Prusija** prav posebno prijazni. — Odgovor na to je pač naj boljši ta, da nam obedve hočete škodovati pri trgovini; kajti zahtevate večji davek na meji od različnih naših reči n. pr. žita, živine, lesa itd. To je pač lepa prijaznost; vže sedaj kmet prodaja vse pod nič, kaj bode še le, ako ne pojde čez mejo — zavolj previsoke carine?

Italijani so in bodo še poslali vojakov v Afrikansko kraljestvo Abesinijo, da se tamo maščujejo, ker je bilo ondi poklano nekaj Italijanov; toda lahkega dela ne bodo imeli — ker so hrabri tudi na pol divji Abesinci.

V siromaškej **Irskej** so se zopet zgodili nekateri umori: — krivi so jih pač krivični Angleži, ki Ircem nočejo dati pravic. Zadnji čas so zaprli najboljšega irskega zagovornika O' Briena.

Piše se nam:

Iz Šent Jerneja 16. oktobra. (Blagoslovljenje nove cerkve sv. Nikolaja na Gorjancih.) (Konec.) Pri darovanji je prišlo 192 goldinarjev za cerkev sv. Nikolaja. Omeniti mi je še tudi lepe cerkvene oprave, posebno mašne, katero je poslala udova Junker iz Zagreba, doma pa iz Javorovice naše fare. Zelo lep je mašni plašč, kakor tudi druga oprava. Povernilo se ji bo le nekoliko, drugo bo darovala sv. Nikolaju. Hvala jej lepa. V stolpu visijo sicer trije zvonovi, pa še niso lastnina sv. Nikolaja.

Za silo so se izposodili, dva stara iz Brusnic, in enega iz Javorovice, ki tudi nima cerkve, pred več leti se jim je razrušila, ohranili so le še zvon. Ko je v cerkvi vse to dokončano bilo, so še drugi ljudje, kateri niso poprej mogli noter iti, šli molit in jo ogledovat. — Mi smo se nekoliko okrepčali, pa ne iz pečenimi janci, kakor sem videl, da so jih ljudje vrtili in pekli ob strani hriba, ampak iz drugo mrzlo jedjo in kozarcem poštenega dolenjca, potem pa jo popihali. Gospod kaplan so še nekoliko časa gori čakali, da je vse v redu bilo, ter so potem zopet naše ljudi v procesiji vodili nazaj do podružne cerkve sv. Uršule na Verhpolju gorenjem, kjer se je zaključila slovesnost v cerkvi.

Na sv. Mihaela dan t. j. 29. sept. bila je v drugič sv. maša s pridigo in zahvaljeno pesmijo, ter so se še podobe sv. Nikolaja, sv. Petra in sv. Pavla v velikem altarcu blagoslovile, ker niso bile 13. sept. še popolnoma dodelane.

Hrib na Gorjancih, kjer stoji cerkev sv. Nikolaja, meri 969 metrov ali 3062 čevljev, naprej hrib kjer stoji v razvalinah cerkev sv. Jere na hrvaški strani, na naši pa stara sv. Nikolaja in

je neki ondukaj meja, pa meri 1181 metrov ali 3731 čevljev nad morjem. Krim je pa za štiri klaftre višji, nego Gorjanci pri sv. Jeri.

Blizo tu je pa neki kamen. „Krvavi kamen“ imenovan, ki so letne številke 1687 in sladko ime Jezus udobleni, ter je pravljica, da sta dva mladenča in ena deklica živa zakopana bila, ker so se neki zmiraj ljudje zaradi meje pretepali in kamen v krvjo napajali, kakor so neki poprej.

K izvršitvi cerkve sv. Nikolaja je pripomogel posebno Turk iz Loke po domače „Stražanček“ in še Jordan iz Vrhpolja dolnega, in vsi oni dobrotniki, kateri so že obilo darovali za to cerkev, in bodo gotovo še, da se vse poplača. J. S. H.

Kostanjevica 10. novb. — Tukajšni občinski odbor je sklenil včeraj v svoji seji, da naj se plača iz občinske blagajnice 30 gld. onemu, kdor ovadi tata, ki je v tej občini ulomil v kakošno koli zaprto poslopje. — Na ta način misli občinski odbor priti do živega tatinski druhali, ki vinske hrame odpira in vino krađe.

V naši okolici se teško najde hram ali klet, da bi ga tatje že ne bili odprli in več ali manj vina iz njega odnesli. Podoba je, da ti tatje niso navadni lopovi, od katerih je znano, da so uzmoviči; to morajo biti taki, ki imajo sami vinograde, da ukradeno blago lahko v svoje hrame spravijo, kjer se jim potem tatvina, če se tudi zasledi, ne more dokazati.

Ali bi ne bilo dobro, ko bi tudi drugi občinski odbori, kjer je kaj take golazni, sklenili enako, da bi se vzajemno postopalo proti vedno bolj prederznim tatovom?

Iz velicih Poljan dne 18. oktobra. *) — S tužnim srcem hočem nekatere reči naznaniti. Človek obrača Bog pa oberne; tako se je letos tudi pri nas godilo. V spomladi do kresa so nam obetali poljski pridelki bogato letino; o kresi je pritisnila suša in nam uničila pridelke večinoma tako, da smo prav slabo letino imeli. Pa vse to bi se bilo še potrpelo; zadela nas je druga nesreča: V noči dne 15. oktobra je začelo snežiti in sneg je zapal tako, da je bil zjutraj 60 centimetrov debel. Uničil nam je popolnoma sadno drevje. Naši posestniki so sedaj zadnja leta prav pridno sadno drevje zasadili in cepili; imeli so že prav lepe sadne verte; vse delo, ves trud, vse je zaman: sneženi požar je vse končal! Lepše in gostejše ko je bilo sadno drevje nasajeno, tem strašnejše je pokončanje. Naša občina je majhna ali vendar ima škode na tisoče forintov, dasi smo po noči in zjutraj otepali s kolmi sneg iz drevja. V gozdéh je tudi škoda velika, na polju je svinjska piča ostala vsa pod snegom tako da morajo ženske si proti snegu odkopavati, da si dobijo za

*) Zarad pomanjkanja prostora je moral ta dopis zadnjič izostati.
Vreda.

svinjsko pičo. Nekateri imajo še krompir in kuro pod snegom, zelje skoraj še vsi. Božja roka nas je udarila močno, ne prizaneslo nobenemu. Treba bode saditi in cepiti, in čakati več kakor 20 let, preden bo zopet tako zasajeno kakor je bilo pred snegom. Bati se je, da bodo nekateri gospodarji veselje zgubili do sadjereje. Toda le srčni bodimo in poprimimo se zopet novega dela; kedor nam je pokončal, ta nam zopet podeli!

Na dalje imam poročati nekaj veselega: naš novi vodotok nam prav dobro služi, veliko je polajšano ljudem — še več pa naši živini.

Vsem občinam na kranjskem bi to nasvetoval: če so v stiski zavolj vode, da jo imajo daleč, naj se potrudijo, da jo blizo pripeljejo; res je, stroški so veliki ali vse se pozabi za tako veliko dobroto.

Iz Vinice pri Šmarjeti. — Vselej kadar pišem v Vaš cenjeni list, je kaj žalostnega. Taka je tudi sedaj. Dne 17. oktobra, je šel Jože Tomažin iz Hridenjega, v gozd gospoda Jombarta na neki Kostanj; a stopil je na neko suho vejo, katera se je ulomila, da je nesrečnež pal ž njo vred ravno na neko skalo, kjer je obležal brez zavesti. Vzdignili so ga ter odnesli v neko hišo, kjer je v nekaterih dneh umrl v strašnih bolečinah. Bog mu je dal vendar to milost, da je prišel toliko k zavesti, da se je skesano spovedal, predenj je zapustil to solzno dolino. „Čujte in molite, ker ne veste dneva, kdaj gospod pride!“ Naj Vam sporočim pa še kaj o letošni letini v našem okraju. — Pšenice smo prav obilo pridelali a prav dobrega zrna. Tako tudi rži. A ječmena malo manj. Jesenski pridelki so bili nekoliko slabši zaradi hude suše, katera nas je stiskala. Ajde imamo tudi obilo.

Najboljša je bila pa vinska letina. — Pridelali smo vina prav obilo pa dobre kapljice. Tedaj bi svetoval kupcem, naj le pridejo s svojimi barigljami v naš kraj, kajti ne bo jim žal.

Iz Sostrega pod Ljubljano 8. novb. — Letošnje počitnice pri naši šoli so se vsled dovoljenja slavnega c. kr. okrajnega šolskega sveta nekoliko podaljšale. Vzrok temu je bilo, ker so se v tem času nove šolske klopi izdelovale. To delo je prav lično in ceno izvršil domači mizar Ivan Novak iz Podmolnika, katerega vsem krajnim šolskem svetom Ljubljanske okolice za enaka dela prav toplo priporočam. Da se je stvar tako naglo in ceno izvršila ima tudi veliko zaslugo predsednik krajnega šolskega sveta Jakob Keber. Mož, kmetovalec, sam z obilnim delom preobložen, se ni bal časa muditi, ter je preskrbel nemudoma les in vse kar je temu delu potrebno. Kar je pa še največ vredno — pripomogel je tudi z denarjem, ker precej zdatni primanjkljaj se mu bode povrnil še le drugo leto iz šolskih dohodkov.

Predsedniki krajnih šolskih svetov, naj Vam služijo v posnemo! Da je v taki šoli, kjer otroci po zimi prezebujajo in šoli najpotrebnejših stvari za šolski pouk primanjkuje, učitelju težavno delovati, mi bode vsak pritrtil. Pri nas hvala Bogu vsega tega ne pogrešamo. Srenjski odborniki, ko pride čas volitve krajnega šolskega sveta, ne prezirajte mož, katere imate v šolskem svetu in volite vse tri enoglasno, saj Vas v večletnih dobah marljivo in zraven tudi vestno zastopajo. — Pretečeno nedeljo smo praznovali pri nas god našega farnega cerkvenega zavetnika svetega Leonarda. Res je, da imamo oba domača gospoda zelo radi, vendar pa nam prečastiti gospod župnik zelo vstreljejo, da nam ta dan še tretjega gospoda preskrbijo. Kakor druga leta so nas ta dan tudi letos vis. častiti gospod prelat in kanonik dr. A. Cebašek počastili. Imeli so izvršten govor, darovanje za cerkev in slovesno božjo službo s asistenco. Visokemu gospodu se prav srčno zahvaljujemo za njih ne majhni trud, in se jim prav udano priporočamo, da ostanejo še za naprej naši fari naklonjeni. Tudi cerkveno petje se je ta dan lepo glasilo, ker pevke pod vodstvom našega spretne organista prav vrlo napredujejo. Le tako naprej, saj Vaš trud služi Bogu v čast. P.

Od sv. Štefana pri Gradcu 10. okt. — Ljubi Dolenjci! Imel bi še kakove druge novosti od tukaj v Vašem listu sporočiti, pa za danes bodite zadovoljni, da Vas malo pokregam. Oni dan, ko sem potovol z Gorenjskega skozi Ljubljano na Dolenjsko, sem tu in tam naletel take reči, da so me skorej malo jezile.

Da imate res preobilo nemških časnikov po gostilnah, to so Vam že g. vrednik povedali v 18. števil. „Dol. Nov.“ da se pa svojih premalo držite, tega pa Vam ravno niso očitali; bodi si, da se boje zamere, ali pa, da svojega lista nočejo usiljevati, kakor to sami pravijo: „vsaj naš list je v čast Dolenjcem že precej razširjen“. Da, zares kakor se vidi, po širokem so že prijatelji „Dol. Nov.“ vsaj čitamo dopise iz raznih krajev — ali da jih pa z Dolenjskega še pogrešamo tu in tam — je gola resnica.

Oni dan pravim, me pripelje pot na Dolenjsko v prijazni trg — Radeče. Ker mi je bilo nekoliko časa na ostajo, porabim ga v to, da kaj pozvem o svojih ljubljenih bratih Dolenjcih. Pridem v neko gostilno ter prašam, če imajo kakov časnik. „Ja“ pravi krčmarica, „Laibacher Zeitung ist ganz frisch!“ „Pa slovenskega“, prašam jaz. „Slovenskega ravno nimamo, ampak „Wochenblatt“ imamo tudi —“. No, lepo je to, si mislim pa še lepši bi bilo, ako bi imeli mesto dveh nemških časnikov, pa enega slovenskega. — Tukaj sem se ravnal po stari kranjski navadi: „ako ti ni po volji, plačaj pa pojdi“. Povabi

me pa stari moj prijatelj, naj grem z njim na dom. Prav z veseljem sem sprejel to ponudbo, ker sem se nadjal, da zvem od njega stvari, ki me zanimajo, kot tacega, ki že več let ni videl svojega rojstnega kraja. Kmalu sva ondi, kjer je moj prijatelj ponosno izrekel, da je „doma“. Prvo pa, kar vidim, je na mizi ležeči list „Dol. Nov.“. „Ovbe“, pravim, „kako je pa kaj s tem listom tukaj, ali ga kaj pridno prebirate?“ „Hem, jaz že“, pravi on. „Pa drugi?“ zvedujem. „Ne vem, mislim da ne, vsaj poznam vsako hišo v trgu, s kota v kot, pa jih še drugje nisem nikjer videl kakor pri Z“

Radeče je trg, ki se pa celo sme primerjati nekaterim mestom po Dolenjskem. Da pa v tem obziru tako zaostaja za malimi vasmimi, to mi je nerazumljivo, a vem pa, da bolj potrebuje nauka iz „Dol. Nov.“ kakor pa iz nemških časnikov.

Prav veseli me, ko vidim, da se spominja tam za Dunajem v Kremesu neki rodoljub „Dol. Nov.“. Tako je prav, kajti kdor je Kranjec, ljubi kranjski narod, kdor ljubi narod, ljubi vse kar je njegovo, torej jezik njegov; kdor ljubi jezik, govori ga rad, podpira ga, lika in pomaga mu na višjo stopinjo. Vsega tega pa ne delate — — Vi, ker govorite po tuje in domačih časnikov ne podpirate.

Podkrajski.

Domače vesti.

(Presvetli cesar) podaril je mestni občini Črnomeljski za zgradbo cerkve 100 gld.

(Premeščanje.) Sodnijski pristav v Radečah, g. Kuralt je prestavljen v Gornji grad na Štajerskem.

(Imenovanje.) Vsled Najvišjega odloka dne 27. oktobra 1887. je gosp. Karol pl. Stransky, oberst pešpolku Konstantin ruskega vel. kneza št. 18. in poveljnik 30. brigadi, imenovan za generalmajorja v Miskolczu. Imenovani gospod rojen je 3. sept. 1837 l. v Novem Mestu in je sin Vencelj-na pl. Stransky, bivšega stotnika in pozneje majorja pri novomeški garniziji. Umrle je kot vmirovljeni oberstlajtnant leta 1873. v Ljubljani. Karol pl. Stransky obiskal je takratno novomeško deško šolo in prišel je na akademijo v Dunajsko Novomesto; on je brat preblagorodne soproge našega občespoštovanega gospoda Josipa Ekel, tukajšnega c. kr. vladnega svetovalca in okrajnega glavarja.

(Gosp. Vilj. Pfeifer), dolenski državni in deželni poslanec, pokazal je letos v Krškem z nova, da je posebno skrben za revnega dolenskega kmeta. Potezoval se je z vso vstrajnostjo, da so dobili kmetje za svoja zemljišča na strelišči pri Krškem večje odškodnine, kakor so nameravale dati vojaške gosposke. V državnem zboru se je bil potegnil, da bi kmetje na Gorjancih bili

kmalu plačani za zemljišča, ki so jih odstopili preloženi cesti. Imel je ta g. poslanec letos tudi volilne shode v Kandiji, Toplicah in Mirni peči, koder je poslušal želje naših ljudi.

(40 letnico) svojega državnega službovanja bode 23. t. m. obhajal gospod c. kr. vladni svetovalec in okrajni glavar Ekel v Novem mestu Prebivalstvo novomeškega okraja bode ga pri tej priliki lepo počastilo, o čemur bomo že poročali prihodnjič. Danes se odkritosrčnim čestilcem pridružujejo tudi „Dolenski Novice“, ker je blagi čestitak skozi 40 let zvesto služil cesarju, državi in tudi v teku 25 let, kar biva v Novem mestu, pomagal prebivalcem tega okraja, kjer je le mogel.

(V Krškem) se je ustanovila družba za olepšanje mesta.

(Vodstvo državnih avstrijskih železnic) je naznanilo 6. oktobra, da se odslej dalje po vseh njenih progah vozijo v 3. razredu za polovično ceno umobolni ali neozdravljivi ubožci, ako se pošiljajo v bolnišnico ali norišnico na stroške občine, dežele ali obiskovalnega zavoda, kar se mora s pričevali dokazati. Ravno tako plača le polovico voznjine tje in nazaj spremljevalec, ki je potreben neozdravljivemu ali na umu bolnemu.

Za nas Dolenjce ima ta določba doslej pač malo pomena, ker nimamo državne železnice, pač pa vtegne prav priti marsikacej gorenske občini; kajti „Rudolfova“ železnica je državna.

(† G. Dragotin Ripšl), župnik, umrl je 8. nov. na Vidmu pri Krškem, star 67 let. Pokojnik bil je vedno vrl narodnjak in podpornik Slovencev. Pisal je tudi v „Dol. Nov.“ in podpiral rad naš list. Blaga duša je bil.

(Vstrelil) se je v Impolci pri Studencu blizo Krškega g. Obračaj, oče ondotnega graščinskega posestnika. Mož je bil že star, pa bolan. Da bi se znebil bolezni in življenja, storil je to grozno dejanje. Bil je protestantske vere.

(Grdo zločinstvo.) 10. t. m. je neki posestnik iz Preske fare šmartinske pri Litiji tako pretepel svojo ženo, da je umrla po noči ob 11. uri, prevedena s sv. poslednim oljem. Zapustila je troje nepreskerbljenih otrok. Moža ubijalca je danes žandarmerija odpeljala v zapor. Znano še ni, zakaj je storil tako zverinsko dejanje — skorej gotovo je zopet šnops!

(V veliki nevarnosti.) Narastla je bila Sava pred desetimi dnevi nepričakovano ter pri sv. Jakobu pri Ljubljani zajela 8 češminjarjev in 10 ciganov. Voda pridrla je tako hitro, da ni bilo moči ubežati in so bili vsi hkratu obkoljeni derečimi valovi. Pribežališča ni bilo razen male šibke kolibe, stoječe na savskemrodu. Na te kolibe krov splezalo je vseh 18 oseb in obupno klicalo pomoči. Prizor bil je prav žalosten. Okolu in okolu dereči valovi, sredi mej njimi upogibajoči

se drogovi, na njih pa tolpa ljudij, pričakujočih, da zdaj pa zdaj odnese Sava kolibo in njih. Nekateri so klicali na pomoč, drugi molili, vsi pa že mislili na smrt, nobeden več na rešitev. In vendar jim je došla rešitev. Trije pogumni fantje od sv. Jakoba odrinili so v čolnu v valovje ter srečno ukrcali vseh 18 oseb s krova pokajoče kolibe. Rešencem polegel se je strah, toda ne za dolgo, kajti jedva odrinejo od kolibe, zlomi se veslo, ne dolgo potem pa še drog. Čoln bil je vsled tega brez vsacega krmila, prepuščen jedino sili valov. Vsi so že zopet mislili na gotovo smrt. K sreči je Sava potisnila čoln h kraju, kjer je bilo možno poprijeti se za vejevje in potem izkrcati se na kopno. Oteli so se vsi, a prestali so veliko strahu in nepozabni jim bodo trenutki sredi razljutene Save. Pogumna trojica od sv. Jakoba je vsekakor zaslužila javno priznanje, zatorej na njo opozarjamo slavno politiško oblastvo. „Sl. nár.“

(Živinski sejm v okraji Rudolfovo) so bili obiskani, kakor sledi: Na mesečni sejm v Novomestu dne 3. oktobra so prignali 312 glav goveje živine; v Črmošnice samo 165 glav, kupčija bila je tú jako slaba, ker je ravno ta dan bil sejm v Novomestu in drugi dan v Metliki; 6. oktobra v Toplicah 460 glav. Veliki Lukežev sejm v Novomestu dne 25. oktobra v resnici ni bil velik, kajti prignali so samo 25 glav govede, temu vzrok je bilo neugodno vreme, ker je celo dopoldne nepretrgoma močno snežilo. 28. oktobra v Žužemperk 630 glav in na mesečni sejm v Novomestu 7. t. m. 330 glav goveje živine ter mnogo prašičev, kupčija je bila pa slaba, ker so najboljši kupci šli na sejm v Šent Jarnej.

(Za IV. letno zasedanje porotnih razprav v Novem Mestu,) ki se prične z 21. nov t. l., izžrebani so naslednji gg. glavni porotniki: Verbič Franc, posestnik iz Gaberja; Grahek Jakob, gostilničar iz Črnomlja; Stalzer Matija, sukujar iz Kumersdorfa; Papež Jože, posestnik in župan iz Bostajna; Braune Karol, gostilničar iz Kočevja; Schleimer Matija, posestnik iz Dolge vasi; Terlep Martin, posest. iz Arčevca; Hofmann Edvard, trgovec iz Kočevja; Hrella Jože, posestnik iz Jelševnika; Klinec Franc, pos. iz Gornjega polja; Lukan Andrej, posestnik iz Brezja; Jaklič Anton, posest. iz Križevske vasi; Mežan Janez, posest. iz Kamnega potoka; Stavdohar Miha, posestnik iz Močil; Golobič Jakob, posestnik iz Semiča; Bevc Alojzij, posestnik iz Pečice; Gorše Jože, pos. iz Podturna; Urbančič Anton, pos. iz Skovca; Stajer Franc, c. kr. notar z Metlike; Moravc Franc, posest. iz Velike loke; Stipanič Janez, posestnik iz Gradaca; Urbančič Janez, posestnik iz Ševnica; Jakša Štefan, pos. iz Perbiš; Jonke Franc, trg. iz Kočevja; Gerbec

Jože, posest. iz Metlike; Verce Jože, posestnik iz Korita; Wutscher Ignacij, trgovec in posestnik iz Brezovca; Verderber Jože, gostilničar iz Kočevja; Jutraš Friderik, posest. iz Gor. Ponikev; Skubic Janez, posestnik in občinski predstojnik iz Police; dr. Namorš Ignacij, občinski predst. iz Jesenic; Hren Jože, trgovec iz Kočevja; Nemanich Marko, posestnik iz Božakovega; Merhar Jože, trgovec in posestnik iz Dolenje vasi; Kermesec Ivan, posestnik iz Rozalnic; Težak Marko, posestnik in mlinar iz Božakovega. — Nadomestovalni porotniki: Nimrod Nestor, gostilničar iz Rudolfovega; Fifolt Janez, pos. iz Golobinjeka; Janc Anton, hiš. pos. in gostiln. iz Rudolfovega; Blažič Janez, posest. iz Zelna; Klemenčič Janez, posest. iz Hrušce; Pintar Franc, hišni posestnik in mesar iz Kandije; Brežnik Franc, c. kr. prof. iz Rudolfovega; Klemenčič Florijan, hiš. posest. iz Rudolfovega; Petruna Jože, pos. iz Vavte vasi.

(„Slovenski šaljivi Koledar“) za l. 1888 imamo pred seboj, katerega je založila in v krasnej opravi na svitlo dala tiskarna „Dolenec“ v Trstu. Koledar ima jako dobro vredjen navadni koledarski del z vsem, kar se navadno išče v koledarju. Za tem pa pride šaljivi del v vezani in nevezani besedi z mnogimi podobami, ki bode marsikomu nategnil usta na smeh. Kolikor smo mogli doslej pregledati je vsebina res dovtipna in upamo tudi — npravna. Cena je jako nizka — samo 40 novč.

(Nova knjiga.) Gospod prof. Jesenko je ravnokar izdal lepo povest Mabel Vaughan, katero je iz angleščine poslovenil. V mičnih dogodkih človeškega življenja ta obširna povest ponuja čitatelju ves nauk o odgoji, tako da jo bodo stariši in odgojitelji z veliko koristjo čitali, še z večjo koristjo pa jo bodo čitali mladeniči in devojke. Povest je skozi in skozi npravstvena, tako da ni prizora, ni besede ki bi rahločutno srce količkaj žalila. — Povest obsega dva zvezka, katerih prvi žteje 434 str., drugi pa 410. Oba skup se dobivata tudi pri žaložniku in tiskarju J. Krajcu v Novem Mestu in sicer skup za 1 glđ. V istej knjigarni se dobivajo in naročajo tudi razne druge knjige g. prof. Jesenka.

V mesecu oktobru v Novomestu vračujoča se pisma:

Franziska Belle, Triest — Jože Jerman, Škočijan — Luigi Zuchiatti, Budapest — Jožef Lemen, Nord. America — Marija Novak, Ljubljani, — J. W. Weply, Laibach, Anton Šušteršič, Nord. America — Alois Šušteršič, Topolsko — Moritz Bachrach, Wien — Ignatz Paulin, Littai — Josefa Krašovic, Krškem.

Listnica uredništva.

Gosp. L. A. v Kostanjevici. Zaradi pomanjkanja prostora prihodnjič.

Sejmovi na Dolenjskem:

Torek 15. t. m. v Metliki; sobota 19. t. m. na Raki; sredo 23. t. m. pri sv. Lovrencu na Temenici; petek 25. t. m. v Zatičini in na Krškem; ponedeljek 28. t. m. v St. Rupertu.

Žitna cena v Novem mestu 14. novembra 1887.

Domače pšenice mernik 2 glđ. — kr., Debelače (koruza) 1 glđ. 35 kr., Soršice 1 glđ. 40 kr., Rži 1 glđ. 30 kr., Ječmena 1 glđ. 20 kr., Ajde 1 glđ. 20 kr., Ovsu 70 kr., Krompirja 70 kr.

Loterijske srečke.

Trst	5. novembra	69	23	2	65	61
Gradec	12. novembra	87	76	20	22	86

Za hišo katoliške družbe rokodelskih pomočnikov v Rudolfovem so darovali:

G. župnik Grčar 10, Neimenovan duhoven 70, g. prof. J. Marn 25, Neimenovan g. iz Ljubljane 50, g. F. Sitar župnik 2, Neimenovan 5, g. Windischer 5, g. dekan A. Aleš 5 glđ.

Razglas

kranjskim ovčarjem.

C. kr. kranjska kmetijska družba bo de iz letošnje državne subvencije za zboljšanje ovčarstva nakupila nekoliko ovnov in ovac ukviškega plemena ter jih brezplačno dala takim gospodarjem, ki dokažejo v svoji prošnji, potrjeni od županstva in od cerkvenega urada, da

- a) uže več let precejšnje število ovac redijo;
- b) da je njih kraj za ovčarstvo posebno ugoden, in
- c) da jih je volja, dobljenega ovna najmanj 4 leta za pleme obdržati, in kolikor umno ovčarstvo dopušča, tudi svojim sosedom za pleme prepuščati.

Prošnje potrjene po predsedniku dotične kmetijske podružnice, je zadnji čas do 20. novembra t. l. pri podpisani družbi vložiti.

C. kr. kmetijska družba kranjska.

V Ljubljani 15. oktobra 1887.

Gustav grof Thurn, predsednik.

Gustav Pirc, tajnik.

Naznanilo.

V svrhu dogovora o zadevi kapelnika mestne godbe skličejo se vsi p. n. podpiratelji

17. novembra t. l.

ob 6. uri zvečer v mestno dvorano.

Z ozirom na važnost stvari želi se mnogobrojna udeležba.

Rudolfovo 10. novembra 1887.

Fr. Kastelic, načelnik.

„Dolenjsko pevsko društvo“

imelo bo de v soboto 10. decembra 1887. ob sedmi uri zvečer občni zbor v prostorih narodnega doma. Na dnevnem redu so: predsednikov nagovor; tajnikovo, blagajnikovo in arhivarjevo poročilo; volitev dvojnih pregledovalcev računa; volitev predsednikovo in 8 odbornikov ter dvojnih namestnikov; posamezni predlogi, ako se po § 19. društvenih pravil osem dni pred shodom odboru naznanijo

Odbor dol. pevskega društva.

Vsake verste l barve čepk (špic) l drugih lišpov za zimske obleke.

Anton Virant

v Rudolfovem

priporoča mlinarjem svojo novo zalogo naj finejših svilnatih in volnenih sitov. (Seidengaze & Wollbeutel Tuch.)

[112—2]

Različne mufe.

Jože Strzelba v Ljubljani

kupuje vedno po najvišji ceni

češminjevo lubje, jeternik

in druge zelišča.

V Novem mestu sprejema blago iz prijaznosti gospa Marija Rohrmann.

[58—10]

Deček!

kteri ima veselje do trgovine, se išče za špecerijsko prodajalnico na deželi. Ponudbe naj se pošljejo na upravnništvo „Dolenjskih Novic.“

(114)

V bližini mesta
ležeča njiva,

ktera meri 2 orala in 1053 □ sežnjev proda se s skednjem vred iz proste roke proti ugodnimi pogoji. Kupci naj se oglasio v tukajšni lekarni „pri angelji“.

[113—1]

Dober voz za pezo

je na prodaj, kdor ga želi kupiti naj se oglasi pri oskrbniku v grajščini v Radelci.

(115)

Alojzij Rajec,

urur v Rudolfovem,
priporoča

svojo zalogo raznovrstnih natančno reguliranih žepnih ur, francoske in ameriksanske buditelje, ure z nihalom, stenske ure itd.

Poprave se izvršujejo po jako nizki ceni, natančno in pod poroštvom. [107—2]